

O CO SE LEGISLATIVNĚ OPŘÍT PŘI HODNOCENÍ VÍCEJAZYČNÝCH ŽÁKŮ?



Vyhláška č. 48/2005 Sb. §15 odst. 6

V případě hodnocení žáků cizinců, kteří plní v České republice povinnou školní docházku, se úroveň znalosti českého jazyka považuje za závažnou souvislost podle odstavců 2 a 4, která ovlivňuje jejich výkon.



To znamená, že při hodnocení vícejazyčných žáků a žákyň v jakémkoliv předmětu přihlížíme k úrovni jejich jazyka.

Více informací ve [vyhlášce č. 48/2005 Sb.](#), o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky.

Pokud ale máte žáka s českým občanstvím, můžete se opřít o **odstavec vyhlášky č. 4**: "Při hodnocení jsou výsledky vzdělávání žáka hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, ke svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům a věku. Klasifikace zahrnuje ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání *i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.*"



Příloha vyhlášky č. 27/2016 Sb.

V části hodnocení ve 2. a 3. stupni podpůrných opatření se uvádí, že hodnocení vychází ze zjištěných specifik žáka, např. neznalosti vyučovacího jazyka.



Nastavují se taková kritéria hodnocení, která vícejazyčným žákům umožní dosahovat osobního pokroku.

Více informací ve [vyhlášce č. 27/2016 Sb.](#), o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

ZÁKLADNÍ PRINCIPY HODNOCENÍ

> Hodnotíme individuálně za osobní pokrok s ohledem na neznalost jazyka

I v případě, že žák čeká na vyšetření v PPP, tudíž nemůže mít ještě IVP. Doporučujeme opírat se o [individuální vztahovou normu](#), kdy výkon žáka porovnáváme s jeho předchozím výkonem a hledáme zlepšení v rámci stanovených vzdělávacích cílů. Můžeme se opřít o [vyjádření MŠMT](#).

> Nesrovnáváme žáka s ostatními žáky

Je zapotřebí spolužákům i rodičům vysvětlit, že výchozí pozice žáka je odlišná, proto je hodnocen jinak. Nově příchozího žáka nesrovnáváme ani s jinými vícejazyčnými žáky.

> Přihlížíme k individuální situaci žáka

Zohledňujeme úroveň znalosti češtiny, SVP, předchozí vzdělávání, rodinné prostředí, motivaci ke vzdělávání v ČR, další vzdělávací aktivity žáka, kulturní odlišnost (jiný vzdělávací systém a očekávání rodičů).

> Hodnocení by pro žáka mělo být motivující

Hodnocení slouží jako **zpětná vazba**, díky níž žák sleduje vlastní pokrok a nalézá vhodné cesty a nástroje pro svůj další rozvoj, proto je vhodné vyvarovat se hodnocení způsobem V. (viděl/viděla).

> Zohledňujeme nedostatečnou znalost vyučovacího jazyka

Na začátku je vhodné standardní testy a ústní zkoušení nahradit úkoly, které nejsou tolik vázány na znalost českého jazyka, např. myšlenkové mapy, vysvětlení pojmu, fotokoláž, doplnění schématu, doplnění slov v textu s nabídkou odpovědí odpovídající jazykové úrovni, rozhovor, vědomostní úkol, kde bude zapojen mateřský jazyk žáka, který je potřebný pro rozvoj [vícejazyčnosti](#).

> Můžeme vypracovat plán podpory

Plán pedagogické podpory (PLPP):

- Pro **žáky s mírnými obtížemi ve vzdělávání** (pomalejší tempo práce, drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání, atd.), jejichž (ne)znalost vyučovacího jazyka by mohla ovlivňovat jejich výkon.

- Stanovíme si v něm **konkrétní a reálné cíle** pro určitého žáka, na základě nichž pak žáka hodnotíme. Tedy jak a za co žáka hodnotíme.

- Při vytváření PLPP se opíráme o [pedagogickou diagnostiku](#).

- S PLPP pracují všichni pedagogové, kteří žáka učí. Obeznamíme s ním i rodiče, popř. samotného žáka, pokud je už starší.

PLPP průběžně vyhodnocujeme.

Individuální vzdělávací plán (IVP):

- Pro **žáky s žádnou nebo nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka** (úroveň A0-B1) na doporučení z PPP v rámci 2. a 3. stupně PO.

- Stanovíme si konkrétní a reálné cíle se zaměřením na rozvoj (akademického) jazyka, metody výuky, úpravy obsahu (např. organizaci výuky ČDJ), způsob zadávání a hodnocení výuky.

..META~

Při hodnocení žáka zohledňujeme:

- snahu **integrovat se** do nového prostředí,
- **spolupráci se spolužáky**,
- **plnění zadaných úkolů** (včasnost, kvalita, ale i tvořivost apod.),
- plnění **doplňkových úkolů**

DRUHÝ PLÁNŮ PODPORY

1) PLÁN PEDAGOGICKÉ PODPORY (PLPP)

Pro žáky, kteří mají mírné obtíže ve vzdělávání (např. pomalejší tempo práce, drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání, atd.) nebo jejich (ne)znalost vyučovacího jazyka by mohla ovlivňovat úspěšné plnění školních povinností, a zatím nebudou mít doporučení PPP, zpracuje škola **plán pedagogické podpory žáka**.

Tento plán je součástí podpory v 1. stupni PO, a tudíž **neumožňuje úpravy obsahu vzdělávání**, ani významné organizační změny (např. výuku češtiny jako druhého jazyka (ČDJ) mimo třídu). Tito žáci potřebují především rozvíjet akademický jazyk, pravopis, gramatiku, psaní a čtení v rámci běžné výuky a při hodnocení potřebují jasná kritéria. V PLPP popisujeme v zásadě metodologii, jak s žákem pracujeme, jaké metody a pomůcky využíváme a jak žáka hodnotíme. Škola průběžně vyhodnocuje a aktualizuje PLPP v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka. PLPP blíže definuje Vyhláška 27/2016 Sb. § 10; formulář PLPP je v příloze č. 3 vyhlášky. Ke stažení je také na Metodickém portálu RVP.

2) PLÁN JAZYKOVÉ PODPORY (PJP)

Když do školy přichází **žák s nulovou znalostí češtiny** a potřebuje okamžitou jazykovou podporu, má možnost se zapojit do nárokové jazykové přípravy. Pokud to z různých důvodů není možné, **není vhodné čekat s podporou až do vyjádření PPP** a určení stupně PO, na který má nárok. Tento proces může trvat i 3-4 měsíce (objednací lhůty do PPP bývají dlouhé a na vyhotovení doporučení má PPP ze zákona lhůtu 1 měsíc).

Takový žák nespadá ani do jedné z výše uvedených/zohledněných kategorií (nelze nastavit IVP bez vyjádření PPP a možnosti PLPP nejsou dostačující). Proto doporučujeme v mezidobí **nastavit tzv. plán jazykové podpory (PJP)**, který nám umožní pracovat intenzivně s žákem co nejdříve. V plánu si **stanovujeme cíle, témata, organizaci a metodologii výuky ČDJ a jazykový rozvoj v dalších předmětech**. Pro uvolnění z výuky využíváme ustanovení § 50 školského zákona (na žádost rodiče). V materiálech Informace pro rodiče - jazykové verze naleznete formulář určený k odsouhlasení uvolnění z výuky (v různých jazycích).

Tento plán škole umožní poskytovat dítěti intenzivní výuku ČDJ, nejlépe místo hodin češtiny, cizího jazyka nebo odborných předmětů (dějepis, zeměpis, přírodopis apod.). Na tyto hodiny můžeme žáka uvolňovat z výuky a teprve postupně, podle pokroků, zařazovat do běžných hodin. **PJP je důležitý mezistupeň** do doby získání doporučení z PPP (a zpracování IVP), který škole **umožňuje poskytovat žákovi jazykovou podporu od samého začátku**. Máme-li doporučenou výuku ČDJ z PPP, můžeme cíle, témata a metodologii PJP přenést do IVP. PJP tedy může být využit jako příloha či součást IVP, případně i PLPP, pokud ho pro žáka tvoříme.

3) INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN (IVP)

Tento plán mají žáci s nulovou nebo nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka na doporučení z PPP v rámci 2. a 3. stupně PO. V IVP si stanovujeme priority vzdělávání, zde tedy především zaměření na **rozvoj (akademického) jazyka, metody výuky, úpravy obsahu (např. organizaci výuky ČDJ), způsob zadávání a hodnocení výuky**. V podrobném popisu k jednotlivým předmětům si **stanovíme reálné cíle vzdělávání s ohledem na zjištěnou jazykovou úroveň žáka**. Pokud má žák doporučenou i výuku ČDJ, měly by být součástí také cíle v ČDJ, případně použijeme PJP jako přílohu. Součástí výše uvedené vyhlášky, přílohy č.2, je předepsaný formulář IVP. Ke stažení je také na Metodickém portálu RVP.

